

ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἐκ τοῦ πολυθρυλίου συγγράμματος τοῦ
Καμίλλου Φλαμιαριόνος

«Ο ΚΟΣΜΟΣ ΠΡΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ»

κατὰ μετάφρασιν
ΛΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Δ. ΒΑΛΒΗ

Οἱ πυρίται λίθοι οἱ φανέντες ἐν Otta πλησίον τῆς
Lisbonne καὶ ἐν Puy-Courny πλησίον τῆς Aurillac
δὲν εἶνε ἀποδεικτικώτεροι· τὸ κοίτασμα αὐτῶν εἶνε
βεβαίως μειοκαινικόν, ἀλλὰ δὲν εἶνε βέβαιον ὅτι ἐλα-
ξέυθησαν.

Ἄλλως δὲ ἕνεκα σκέψεων γενικῶν δὲν δυνάμεθα
ν' αναβιβάζωμεν τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀνθρώπου εἰς χρό-
νους οὕτω μεμακρυσμένους. «Ἐξ οἰουδήποτε σημείου
ἀπόψεως, παρατηροῦμεν μετὰ τοῦ Lapparent, ὁ ἀν-
θρώπος δύναται μόνον ὡς στεφάνωμα τοῦ ὀργανικοῦ
κόσμου νὰ φανῇ, ἀφοῦ ἡ φυτικὴ καὶ ζωικὴ πλάσις ἔλα-
θον ἀμφοτέρω πασῶν αὐτῶν τῶν ἀναπτύξεις. Κατὰ
τοὺς χρόνους λοιπὸν τοὺς μειοκαινικοὺς αἱ ἀναπτύξεις
αὐταὶ εἰσιν ἔτι λίαν ἀτελεῖς, ὥστε ἡ παρουσία τοῦ
ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς θεωρεῖται μόνον ὡς ἀληθὴς ἀνα-
χρονισμὸς· καὶ τοῦτο ὀρεῖ καθ' ἡμᾶς ἵνα δυνηθῶμεν
ν' ἀποριψώμεν γεγονότα οὕτως ἀνεπαρκῶς ὑποστηρι-
ζόμενα οἷα τὰ προηγούμενα».

Ἐν τῷ παρόντι εἶνε ἀδύνατον ν' ἀμφισβάλλωμεν
περὶ τῆς ὑπαρξέως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς
τεταρτογενοῦς ἐποχῆς καὶ ἀναμφιβόλως ὡσαύτως ἀπὸ
τοῦ τέλους τῆς τριτογενοῦς. Ἡ πιθανικὴ μεταμόρφωσις,
εἰς ἣν ὀφείλομεν τὸ εἶναι, χρονολογεῖται πιθανώτατα
ἀπὸ τῆς πλειοκαινικῆς περιόδου· θὰ ἦτο μακρὸν νὰ
ἐκθῆσωμεν ἐνταῦθα πάσας τὰς γενομένας ἀνακκλύψεις
οὐ μόνον ὀρυκτῶν ἀνθρωπίνων λειψάνων ἀλλὰ καὶ πυ-
ριτῶν λελαξευμένων ἢ ἀντικειμένων κατασκευασθέντων
ὑπὸ τοῦ ἀρχεγόνου ἀνθρώπου. Ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ
Ἁγίου Γερμανοῦ δύναται τις νὰ θαυμάσῃ ὀλόκληρον
κόσμον ἐκταφέντα διὰ τῶν ἐπιμόνων ἐργασιῶν τῆς
προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας. Ἐν τῷ μουσεῖῳ τῶν Βρυ-
ξελλῶν ὑπάρχουσιν οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν ὀδοιπόροντα
χιλιάδων πυριτῶν λίθων λαξευθέντων ὑπὸ χειρῶν ἀν-
θρωπίνων καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδων ὀστῶν ζῶων συγ-
χρόνων τοῦ ἀρχεγόνου ἀνθρώπου. Ἡδυνήθησαν ἤδη νὰ
ταξινομήσωσι τὴν διαδοχὴν τῶν ἐκλιπόντων τούτων
ἀνθρωπίνων γενῶν· τὰ μὲν ὑπῆρξαν σύγχρονα τῆς σπη-
λαιᾶς ἄρκτου, τὰ δὲ τοῦ Μαιμούθ, ἀλλὰ τοῦ βέννου
καὶ τέλος ἕτερα τοῦ Βίσωνος. Ὁ ἀξιοσημείωτος ὀρυ-
κτὸς ἀνθρώπος τῆς Menton ὁ εὑρεθεὶς πρὸ δεκάδος
ἑτῶν ὑπὸ τοῦ Rivière ἐν σπηλαίῳ γειτνιαζόντι πρὸς
τὰ γαλλικὰ σύνορα φαίνεται ὅτι εἶνε τῶν χρόνων τοῦ
βέννου. Τὸ τελευταῖον ἔτος, εὑρισκόμενοι ἐν Νικαίᾳ,
ὑπῆρξαμεν ἡμεῖς αὐτοὶ μάρτυρες νέων ἀνακαζῶν γε-

νομένων ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ὑπὸ τοῦ Wilson, προξένου
τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

* *

Ἄλλ' ὅμως τὰ τεκμήρια ταῦτα δὲν ἐξαρκοῦσιν ἔτι
ἵνα δυνηθῶμεν νὰ ὀρίσωμεν τὸν ἀρχεγόνον ἀνθρώπον.
Ἄλλως, ὡς παρατηρεῖ ὁ Quatrefages, ὁ ἀρχεγόνος
τύπος τοῦ ἀνθρωπίνου εἶδους ὄφειλε κατ' ἀνάγκην νὰ
ἐκλίπῃ. Αἱ κατηνγκασμέναι μεταναστεύσεις καὶ αἱ
ἐπενέργειαι τοῦ περιέχοντος ὄφειλον καθ' ἑαυτὰς νὰ
ἐπενέγκωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Ὁ ἀνθρώπος διῆλθε
τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ τῆς τριτογενοῦς μέχρι τῆς τεταρ-
τογενοῦς ἐποχῆς· ἴσως τὸ κέντρον τῆς ἐμφάνσεως αὐτοῦ
δὲν ὑφίσταται πλέον ἐν πάσῃ δ' ὅμως περιπτώσει οἱ
κατ' αὐτὸ ὄροι εἶνε πάντη διάφοροι ἢ κατὰ τὸν χρόνον
τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὅτε τὸ πᾶν μετεβάλλετο περὶ
αὐτόν, ὁ ἀνθρώπος δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἀναλλοίωτος.

Δὲν γινώσκωμεν τὸν ἀρχεγόνον ἀνθρώπον ἠθέλο-
μεν εὑρεῖ αὐτόν τοιοῦτον, ὥστε ἐλλείψει καταδείξεως
θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν ἀναγνωρίσωμεν. Πᾶν ὅτι ἡ φυ-
σικὴ ἐπιστήμη ἐπιτρέπει νὰ εἴπωμεν περὶ τούτου εἶνε
ὅτι κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα ὄφειλε νὰ παρουσιάζῃ
προγεναιισμόν τινα, καὶ οὔτε τὸ χρῶμα εἶχε μέλαν
οὔτε τὸ τρίχωμα μαλλώδες. Εἶνε ἔτι ἀρκούντως πιθαν-
ὸν ὅτι τὸ χρῶμα αὐτοῦ προσήγγιζε πρὸς τὸ τῶν κι-
τρίνων φυλῶν, καὶ συναδεδευσ κόμην ἀποκλίνουσαν εἰς τὸ
πυρρόν· τὰ πάντα τέλος ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέ-
ρασμα ὅτι ἡ γλώσσα τῶν πρώτων ἡμῶν προγόνων ἦτο
κατ' ἀρχὰς μονοσυλλαβικὴ καὶ κατ' ὀνοματοποιεῖαν
ἐσηματισμένη.

Πρὶν ἐφεύρωσι τὸ ἄροτρον, τὸν λίθον, τὸν ὑπε-
ρον, τὸν μύλον, τὸν κριθανόν, τὸν πίθηκον, τὴν βύτιν,
τὸ λοπάδιον, τὸ κοχλιάριον, τὸ περόνιον, τὸ μυχαι-
ριον κτλ., πρὶν ποιήσωσιν τὴν πρώτην ἐφεύρεσιν τὰ
ὄντα τὰ γενομένα ἀνθρώποι, ἀλλ' ἄτινα τότε οὐδὲν ἄλλο
ἦσαν ἢ ζῶα ὀλίγον λογικὰ καὶ ὀλίγον τέλεια, ἔζων ἐν
τοῖς δάσεσι καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις, ζητούντα τὴν ἐαυ-
τῶν τροφήν (ἣν οὐδεὶς ἤραγε νὰ κομίσῃ εἰς αὐτὰ) ὡς
οἱ σύγχρονοι αὐτῶν, φίλοι ἢ ἐχθροὶ, οἱ πίθηκοι, οἱ λύ-
κοι, αἱ τίγρεις, οἱ ἄγριοι ἵπποι, οἱ ἐλέφαντες, αἱ ἄρκτοι,
αἱ ὕκιναι, οἱ θῶες, οἱ κάστορες κτλ. Ὁ τίτλος τοῦ ἀν-
θρώπου ἀρμόζει εἰς ταῦτα τὰ ὄντα; Οὐχὶ βεβαίως. Τὸ
ὑπερασπιζέσθαι διὰ τῶν ποδῶν, τῶν χειρῶν καὶ τῆς κε-
φαλῆς ἐν περιπτώσει προσβολῆς δὲν εἶνε εἰσέτι τὸ ἰδιό-
ζον τοῦ ἀνθρώπου, διότι καὶ ὁ πίθηκος τὸ πράττει.

Τὸ λαμβάνειν καρπὸν καὶ ρίπτειν αὐτόν κατὰ τῆς
κεφαλῆς τοῦ ἐχθροῦ πράττει ὡσαύτως ὁ πίθηκος. Τὸ
λαμβάνειν κλάδον κατὰ γῆς κείμενον ἢ τὸ κόπτειν
τοιοῦτον (ἐπίτηδες ἢ οὐχί) καὶ πλῆττειν δι' αὐτοῦ τὸν
προσβάλλοντα εἶνε ἔργον ὡσαύτως καὶ τοῦ πίθηκου· τὸ
προστατεύειν τὴν μητέρα καὶ τὰ τέκνα εἶνε μέριμνα, ἣν
πάντα σχεδὸν τὰ ζῶα ποιοῦνται. Ἡ πρώτη πράξις τῆς
τελειοποιήσεως τοῦ εἶδους ὄφειλε νὰ εἶνε παντελῶς

στοιχειώδης. Λίθος ὄξυνθείς ἤθελε χρησιμεύσει κάλιον ἢ οἱ ὄνυχες καὶ οἱ ὀδόντες πρὸς διατομὴν δέρματος ζώου φονευθέντος. Ὅντα νοημονέστατα ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐποχὴν αὐτῶν ἠδυνήθησαν νὰ πρακτηρήσωσιν, ὅτι οἱ λίθοι οἱ κοπτεροὶ καὶ οἱ ὀξέες εἶχον πλείονα ἀξίαν τῶν στρογγύλων ἵνα σχίζωσι, καὶ μετεχειρίσθησαν τούτους ὑπὲρ ἑαυτῶν. Τὰ ὄντα ταῦτα ἀπειμιμήθησαν ἕτερα χωρὶς νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς μελλούσης ἰδιοκτησίας τῶν διπλωμάτων τῆς ἐφευρέσεως. Βραδύτερον αὐτόχθονες, οὐχὶ ὀλιγώτερον ἀγριοὶ βεβιαίως ἀλλὰ νοημονέστεροι ἔτι, πρακτῆρησαν ὅτι ἡ σύγκρουσις λίθου μετὰ λίθου παρήγε τεμάχια, ὧν πλείεστα ἦσαν κοπτερὰ ἢ ὀξέα. Τὸ ζῶον τὸ ὑποψήφιον ἐν ἀγνοίᾳ νὰ καταστῇ ἄνθρωπος ἐνεκαινίζεν οὕτω τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ τεκμήριου λίθου, οὐ ἀνευρίσκομεν σήμερον τὰ τεκμήρια διασκορπισμένῃ ὀλίγον τι πανταχοῦ. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πυρὸς διὰ τῆς τριβῆς τοῦ ξηροῦ ξύλου ὑπῆρξε καθ' ἑαυτὴν πρόοδος τεραστία.

*

*

Ὅπως ὁ σωματικὸς ὄργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου οὕτω καὶ ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ ὄργανισμὸς, ἂν δυνάμεθα νὰ ἐκφρασθῶμεν τοιοῦτοτρόπως, ἐσχηματίσθη βαθμηδὸν καὶ κατὰ πρόοδον δι' αὐτῆς τῆς ζωικῆς φύσεως. Ἐν τῷ ἀνθρώπινον σῶμα εἶνε ὁ καρπὸς τῆς ἀνόδου τῆς φύσεως διὰ πασῶν τῶν φάσεων τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἶνε τὸ ἄνθος αὐτῆς, καὶ αὐτὸ ὡσὺτως βαθμηδὸν ἐκτῆθη καὶ ἀνεπτύχθη. Τὰ ὑπέρτερα ζῶα ἔχουσι δύνανται ἀξίαν νὰ πρακτῆρηθῇ πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου, αἰσθητικότητα, νοημοσύνην, μνήμην, θέλησιν, φαντασίαν, ἐν μὴ λέξει δυνάμεις οὐσιωδῶς πνευματικῆς. Ὅθεν τὸ ζήτημα τῆς διαφορᾶς εἶνε μόνον βηθμοῦ ζήτημα. Ὅλοκληρὸς ἡ φύσις κατασκευάσθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου καὶ ἐκδηλοῖ τὴν σταθερὰν ἔκφρασιν τῆς αὐτῆς ιδέας.

Ἡδυνάμεθα νὰ γράψωμεν ὀλοκλήρους τόμους περὶ τῆς διανοίας τῶν ζῶων — καὶ τῶ ὄντι ἀξιολογώτατα συγγραμματα ἐδημοσιεύθησαν περὶ τοῦ μεγάλου τούτου ἀντικειμένου — ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκταθῶμεν ἐν ταῦθα περὶ τῶν ἀναπτύξεων, αἵτινες προουσιάζονται εἰς τὸ πνεῦμα.

Τὸ οὐσιωδὲς σημεῖον ἦτο νὰ ἐφελεύσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνώστων ἡμῶν εἰς τὸ γεγονός τῆς διανοίας τῶν ζῶων ἕκαστος δύνανται εἶτε δι' ἰδίων παρατηρήσεων, εἶτε δι' ἄλλων ὅς γινώσκει, νὰ συμπληρώσῃ τὴν κρίσιν του καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ κατ' ἀξίαν τὸν πνευματικὸν τοῦτον χαρακτήρα τῶν φυλῶν τῶν προτέρων τῆς ἡμετέρας. Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ δὲν εἶνε πλέον ἢ τὸ σῶμα ἀπομεμονωμένη ἀπὸ τοῦ ἐπιλοιπού τῆς φύσεως, ἀλλὰ βαθμηδὸν ἐσχηματίσθη ἐν τῇ σειρᾷ τῶν χρόνων.

*

*

Ὁ ἀνθρωπος ἀπελύθη βραδέως καὶ ἀνεπαισθητῶς ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ ἀγροικίης. Τὸ πρῶτον βῆμα ἐν

τῇ ὁδῷ τῆς πνευματικῆς καὶ τεχνικῆς προόδου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γένηται, ἐφ' ὅσον αἰὺλικαὶ ἀνάγκαι καὶ ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγὼν ἐπέβαλλον τὸν σκληρὸν αὐτῶν καὶ σταθερὸν μόχθον. Ἐνεκὰ περιστάσεων εὐτυχῶν, ἔνεκὰ κλίματος γλυκυτέρου, ἐν μέσῳ καρπῶν νέων γονιωτέρως γῆς, ἐν χρόνοις εὐδαιμονίας καὶ ἡσυχίας, ἡ ὕλη ὑπεχώρησε ἡμέραν τινα εἰς τὸ πνεῦμα. Ὁ πρῶτος ἀνθρωπος ὁ σχεδιογράφος κεφαλῆν Μυμμούθ, ὁ ἰχθυογράφος ἔλκρον, εἰκόνα τινα ἐπὶ κέρτος λεικνθέντος, ὁ πρῶτος ὅστις κατήρτισε δέσμη ἀγρίων ἀνθέων ἵνα προσενέγκῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἐρωμένην του, ὁ πρῶτος ὅστις ἔψαλλε τὴν ἀπλουστάτην μελοποιίαν τῶν χρόνων τῆς νηπιότητος ἢ ὅστις ἠδυνήθη νὰ πλήξῃ ἀρμονικὴν χορδήν, ὁ πρῶτος τεχνίτης, ὁ πρῶτος θεωρητικὸς, ὁ πρῶτος ὄνειροπόλος δὲν ἠσθάνετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν πείναν ἢ ψῦχος. Ἡ ἀνθρωπότης ἡ διανοουμένη ἠδυνήθη νὰ ἐξεγερθῇ ὑπὸ τῆς γλυκείας θερμοκρασίας γονίμου χώρος, ὡσαύτως ἀπομεμακρυσμένης ἀπὸ τῶν πολικῶν πάγων καὶ τῶν ἀγρίων ζῶων τῶν τροπικῶν. Ἡ ἀνθρωπίνη οἰκογένεια ἢ οὕτως εὐνοηθεῖσα ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἀνέφεξε τὸ στάδιον τῆς προόδου. Αἱ ἄλλαι οἰκογένειαι αἱ ὀλιγώτερον ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν προνομιούχοι, αἱ ἡναγκασμέναι νὰ μάχωνται ἀνευ ἀνακωχῆς ἵνα ζῶσιν καὶ ὑπερκασιζῶσιν αὐτάς, ὀλίγον ἠδυνήθησαν νὰ προχωρήσωσιν. Ἄλλ' ὑπὸ τὰς γοητευτικὰς ἀκτίνας ἡλίου εὐκράτου, ἐν μέσῳ τῶν δασῶν τῶν ἐμψυχομένων ὑπὸ τῆς φωνῆς τῶν πτηνῶν, ἔμπροσθεν τῶν ἀνθοσκεπῶν καὶ εὐωδῶν τοπειῶν ὁ ἀνθρώπινος χυμὸς ἐξεκκλήθη ὑπὸ τὴν σάρακα τῶν νέων, καὶ τὸ ἄνθος τοῦ αἰσθητικῆς ἐπελθὸν ἀνυψώθη καὶ ἔλαμψεν ἀνωθεν τοῦ σκληροῦ φλοιοῦ τοῦ παρελθόντος.

(Ἐπεται συνέχεια, ἥτις διαλαμβάνει περὶ τῆς ἐπενεργείας τῆς γενομένης εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τῆς γυναικός.)

ΤΕΧΝΗΤΟΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΝ

Κατὰ τὸν διδάσμον Ρῶσον χημικὸν Mendelyeff καθηγητὴν ἐν Πετροπόλει, τὸ πετρέλαιον παρήχθη καὶ παράγεται ἀενάως δι' ἐπιδράσεως τοῦ ἐκ τῶν ρωγμῶν τοῦ φλοιοῦ τοῦ πλανήτου μας εἰσδύοντος ὕδατος μέχρι τοῦ διαπύρου πυρῆνος αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῷ εὐρισκομένων ἀνθρακώδων μεταλλικῶν ἐνώσεων. Καίτοι δὲ ὁ σχηματισμὸς οὗτος τοῦ πετρελαίου καὶ πειραματικῶς ἀπεδείχθη, οὐχ ἦττον ἡ σχεδὸν κανονικὴ εὕρεσις ζωικῶν ὑπολειμμάτων παρὰ τὰς πηγὰς πετρελαίων συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς θεωρίας, καθ' ἣν τὸ πετρέλαιον εἶνε προῖον ζωικῶν οὐσιῶν, προελθὸν ἐκ λιπιδῶν συστατικῶν ὑδροβίων ζῶων ἀποσυντεθέντων τῇ συνεργείᾳ πιέσεως καὶ θερμότητος. Ἡ θεωρία αὕτη μετὰ τὰς γενομένας ἐπὶ τῶν πετρελαίων ἐρεῦνας τοῦ Γερμανοῦ καθηγητοῦ Engler δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πιθανωτέρα, διότι